

Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек – широкомасштабна загальноукраїнська іміджево-просвітницька акція, що відбувається в закладах загальної середньої освіти щорічно з 1 по 31 жовтня з метою розкриття потенційних можливостей *шкільної бібліотеки*, піднесення її престижу, формування в соціумі відповідального ставлення до книгозбірні та усвідомлення її провідної ролі в процесах популяризації читання, модернізації освіти, створення оновленого

образу шкільної бібліотеки, здатної підтримати й інформаційно забезпечити інновації педагогів і творчість учнів.

В. м. ш. б. започатковано 2014 р. відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2014 № 931 «Про проведення щорічного Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек» в Україні й на підтримку *Міжнародного місяця шкільних бібліотек* – ініціативи Міжнародної асоціації шкільних бібліотек *(International Association of School Librarianship, IASL).*

Організатор – Міністерство освіти і науки України (МОН України). Загальний науково-методичний супровід проведення **В. м. ш. б.** здійснюють Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» (ІМЗО, до 2014 р. – Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, ІІТЗО) у партнерстві з *Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського* (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) – головним координаційним і науково-методичним центром *мережі освітянських бібліотек* МОН України та Національної академії педагогічних наук України.

У місячнику беруть участь шкільні бібліотекарі, учителі, учні, представники адміністрацій місцевих органів влади й управління освітою, директори закладів освіти, *методисти* з бібліотечних фондів (фахівці, що курують діяльність бібліотек закладів освіти), громадські діячі.

Основними завданнями **В. м. ш. б.** є висвітлення здобутків бібліотек закладів загальної середньої освіти та популяризація їхньої діяльності; привернення уваги громадськості до проблем шкільних бібліотек, ініціювання пілотних проєктів модернізації цих книгозбірень, залучення додаткових ресурсів для їхнього інноваційного розвитку. Заходи місячника покликані також сприяти адаптації бібліотекарів до нових умов діяльності, обміну найкращим досвідом, пошануванню праці шкільного бібліотекаря, зміцненню його статусу та піднесенню престижу цієї професії, залученню уваги громадськості, зокрема молоді, до затребуваності професії бібліотекаря.

Традиційно **В. м. ш. б.** відбувається під єдиним для всіх учасників гаслом – актуальною темою, що визначає діяльність шкільних бібліотек у поточному навчальному році.

Перший **В. м. ш. б.** відбувся 2014 р. під лозунгом «Шкільна бібліотека – стратегічний партнер освіти». У наступні роки гаслами місячника були:

«Виховуємо громадянина-патріота України» (2015);

«Книга і читання – важливі чинники у вихованні духовних цінностей учнів» (2016);

«Шкільна бібліотека – за здоровий спосіб життя» (2017);

«Шкільна бібліотека – центр творчого розвитку дитини» (до 100-річчя від дня народження В. О. Сухомлинського) (2018);

«Бібліотека Нової української школи – простір для освітніх можливостей кожного учня» (2019);

«Шкільна бібліотека та екологічна просвіта учнів» (2020);

«Краєзнавство в шкільній бібліотеці: нові традиції та цінності» (2021);

«В нас єдина мета – Україна свята, нездолана ніким і ніколи» (2022);

«Віримо в майбутнє твоє, Україно!» (2023);

«Читаюча шкільна родина – стратегічне завдання бібліотеки» (2024);
«Рідна мова – наша зброя і наш оберіг!» (2025).

Щорічно, напередодні **В. м. ш. б.**, фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та ІМЗО МОН України оприлюднюють методичні рекомендації стосовно проведення акції. У них міститься інформація про поточне гасло місячника, окреслено мету й основні завдання акції, запропоновано рекомендовані заходи, які доцільно організувати в межах місячника на обласному (міському) рівні та в закладах загальної середньої освіти.

Програма **В. м. ш. б.** у кожному конкретному закладі формується спільними зусиллями бібліотекарів, педагогічного й учнівського активів. Вона зорієнтована на загальне гасло й на оригінальність, креативність заходів, зумовлених статусом і специфікою закладу. Вибір форм та учасників залежить від мети й завдань і передбачає максимальне охоплення всіх суб'єктів освітнього процесу. До проведення заходів і подій залучають місцеві медіа.

З-посеред заходів, що відбуваються за програмою місячника, поширеними є:

- тематичні засідання педагогічної ради, обговорення за круглим столом або зустрічі з представниками влади, бізнесу, батьками, присвячені актуальним питанням діяльності шкільної бібліотеки;
- конференції, *читацькі конференції*, семінари, вебінари, панельні дискусії;
- опитування учнів, їхніх батьків, педагогів і гостей свята щодо *дитячого читання*, майбутнього шкільних бібліотек та ін.;
- перегляди нових надходжень до бібліотеки, *книжкові виставки* (традиційні й онлайн), виставки учнівських виробів і малюнків, присвячені улюбленим книжковим героям («Мої книжкові друзі»), письменникам-ювілярам, найпопулярнішим книжкам, святу шкільної бібліотеки («Жовтень єднає шкільні бібліотеки»);
- конкурси (читців, юних художників-ілюстраторів, розробників емблеми місячника, реклами бібліотеки, книжкової закладинки, на найкращого читача, на знання історії бібліотек світу, на орієнтування в інтернет-просторі, на найкращий *буктрейлер* або подкаст до улюбленої книжки, фотоконкурси тощо);
- презентації книжок, зустрічі з авторами, письменниками рідного краю;
- *літературні ігри*, вікторини, брейн-ринги, змагання ерудитів, квести, онлайн-мандрівки; *бібліотечні уроки* й екскурсії;
- пізнавальні години «Професія – бібліотекар», «Найвідоміші бібліотекарі світу», «Портрет бібліотекаря», «День із життя шкільного бібліотекаря» тощо;
- акція «Подаруй бібліотеці книжку» та ін.

Перебіг **В. м. ш. б.** його учасники широко висвітлюють на власних інтернет-ресурсах, у соціальних мережах, інформують громадськість про подію в зовнішніх суспільних медіа: публікують фотозвіти, готують колажі, буктрейлери, презентації, відеоролики, флешмоби й інші заходи.

Узагальнені результати **В. м. ш. б.**, успішні практики окремих колективів, книгозбірень, бібліотекарів репрезентують на всеукраїнському вебінарі, який організовують і проводять фахівці ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського після завершення акції.

Архів **В. м. ш. б.** (організаційні документи, методичні рекомендації, презентації, відеоаудіоматеріали, рекомендаційні бібліографічні списки, записи вебінарів) розміщені на

сторінці «Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек» вебпорталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Джерела

Про проведення щорічного Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2014 № 931

Поперечна Л. Міжнародний місячник шкільних бібліотек – 2012 // Лідія Поперечна // Шк. бібл.-інформ. центр. Бібл. робота. – 2012. – № 9. – С. 1–3.

Поперечна Л. Міжнародний місячник шкільних бібліотек – 2013 в Україні / Лідія Поперечна // Шк. бібл.-інформ. центр. Бібл. робота. – 2013. – № 9. – С. 1–6.

Сластіна В. О. «Виховуємо громадянина – патріота України» : (підсумки місячника шкільних бібліотек) : [досвід роботи б-ки ЗОШ № 102 м. Кривого Рогу] / В. О. Сластіна // Шкільний бібліотекар (Осн.). – 2015. – № 12. – С. 7–11.

Жеребкіна З. Г. Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек у Харківській області / З. Г. Жеребкіна // Шкільний бібліотекар (Осн.). – 2016. – № 7. – С. 8–16.

Зініченко Л. В. Проведення Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек у Київській області : [1–30 жовт. 2015 р.; гасло: «Виховуємо громадянина- патріота України»] / Л. В. Зініченко // Шкіл. б-ка плюс : наук.-метод. часопис. – 2016. – № 1/2 (Січень). – С. 2–3.

Хемчян. И. И. Всеукраинский месячник школьных библиотек «Школьная библиотека центр творческого развития ребенка». : к 100-летию со дня рождения В. А. Сухомлинского / Ирина Хемчян // INFOLIB : ахборот-кутубхона хабарномаси = информационно-библиотечный вестник. – 2018. – № 4. – С. 26–28.

Полтавська Т. М. Формування громадянської свідомості учнів засобами бібліотечної роботи в контексті національно-патріотичного виховання :[досвід Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек у бібліотеках закладів освіти Одеської області в 2022–2023 рр.]/

Полтавська Тетяна Миколаївна, Мелешко Валентина Володимирівна // Наша шк.: наук.-практ. студії. – 2024. – № 1. – С. 40–45.

———————————

Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек : [сторінка акції] // Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського : [сайт]

Здановська В. Жовтень єднає шкільні бібліотеки (методико-бібліографічні матеріали до відзначення Міжнародного місячника шкільних бібліотек) / Шк. бібл.-інформ. центр. – 2014. – Електронний додаток до журналу.

1–31 жовтня 2025. Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек // Бібліотека МОІППО : [сайт]

Матвійчук Оксана Євгенівна

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Статтю створено : 08.04.2026 Останній раз редаговано : 08.04.2026